výroby pěstiteli dle ustanovení a v duchu řádu živn. přináležeti za všech okolností a bez ohledu na to, prodává-li výrobky tyto úplně jakožto suroviny nebo bez ladu a skladu, či více nebo méně vkusně a lahodně rozložené a vystrojené (výn. dolnorak. místodrž. ze dne 23. září 1892 č. 56.527 srv. k tomu i dobrozdání obch. a živn. komory ve Vídni).

Živnost zámečnická.

Živnost zámečnická náleží k řemeslným živnostem.

I. Celá řada jiných živností musí k úplnému zhotovení svých výrobků používati zámečnické živnosti, tak na př. kameníci pro lešení, náhrobky (hrobky) atd.; truhláři a tesaři potřebují ku zhotovování rozličných prací pomocníků zámečnických, rovněž tak čalouníci, pak klempíři pro hromosvody, mříže, pro hřebeny střech, trouby u kamen, vůbec práce z černého plechu; hrnčíř přijímaje nebo dodávaje železné části sporáků kováři ku zhotovování zámků, závor, šroubů nebo jiných ku stavbě potřebných součástí; obchodníci stavebním materiálem k opravám, ku přibití a přeměně starých dveří a oken; vetešníci a nožíři prodávají vozy a váhy nebo je spravují; obchodníci železem obyčejně dávají si zhotovovati železné zboží svými služebníky nebo zámečníky. Tito živnostníci ociťují se tudíž často ve sporech se zámečnickou živností, kteréžto spory v stížnostech zámečnických společenstev opětovně svého výrazu došly; následkem toho min. vn. stanovilo zásadu, že majitelé některých živností jako ku př. podnikatelé staveb musí použíti oprávněných mistrů žámečnických aspoň potud, pokud se nejedná o dokončení prací, jichž zhotovení provádějí vlastní pomocníci nebo přijatí pomocníci zámečníčtí; ani vetešníci, ani obchodníci železem nejsou však oprávněni koupené železné zboží sami nebo najatým dělníkům zvláště pomocníkům zámečnickým dáti do správky. Kdežto zase s druhé strany není zákonem stanovena nutnost zákazu, dle něhož obchodníkům železem neměl by se dovoliti prodej zámečnického zboží ať na jich objednávku dodaného, ale zhotoveného oprávněnými zámečníky nebo zapovídati jim, že nesmí firmu svoji přidělati na ohnivzdorných pokladnách a jiných výrobcích (výn. min. vn. ze dne 7. září 1890 č. 13.501, sb. Freyova a Marešova č. 966).

II. Ostatně jest však i obor oprávněností zámečnické živnosti ještě v jiných směrech sporným.

1. Co se týče předkem zavádění elektrických domovních a pokojových telegrafů a telefonů rozhodl správní dvůr soudní ve specielním případě, že těchto prací nelze řaditi k živnostenským právům spojeným se živností zámečnickou, neboť tato živnostenská činnost pojímá v sobě zhotovování telefonu, telegrafu atd. k takovému stupni dokonalosti, že jejich užívání musí býti ihned možno. Funkce telegrafních a telefonních apparatů jest ale, jak známo, odvisla od elektrotechnických náležitostí a podmínek, k jichž splnění jest potřebí zvláštních znalostí, kterých nelze si získati pouhým zaměstnáním při zámečnické živnosti (rozh. správ. soud. dvoru ze dne 19. června 1889 č. 2228 sb. »Budwinski« č. 4757).

2. Podle řádu dne 5 září 1785. prohlášeného a v tomto bodě od té doby doposud nezrušeného, jenž svědčil dělníkům pracujícím s ocelí a železem, náleží zámečníci a klempíři do jediné a sice do třetí třídy tenkráte stanovené pro dělníky železářské a ocelářské a každému z mistrů spojených v jedné z těchto tříd má býti na vůli ponecháno zhotovovati sem spadající zboží. Dle toho a dle § 37 č. 3 živn. řádu nemůže býti zámečníku bráněno

zhotovovati a prodávati plechové nádobí; na proti tomu není oprávněn prodávati litinu a lité železné plotny a smí toto zboží jen potud míti na skladě, pokud jich potřebuje při opravách a výrobcích, které mu přisluší jako zámečníku (obch. a živn. komora v Linci, viz sb. Freye a Mareše č. 973).

3. Podobně ve specielním případu bylo uznáno, že jsou kováři a zámečníci oprávněni zhotovovati kleště, skoby, šrouby pro lešení a zámky, naproti tomu však nejsou oprávněni zhotovovati kroucené nápravy a přidělávati je k vozům (výn. min. vn. v dorozumění s min. obch. ze dne 19. dubna 1887 č. 3127, sb. Freye a Mareše č. 1034).

4. Přidělávání dveří ku střechám a okování oken při stavbě vozů přísluší společně zámečníkům a kovářům, kdežto těmto přináleží výroba a přidělání všech železných částí při stavbě vozů se vyskytujících vyjímajíc výrobu vozních zámků, k jejichž výrobě jsou oprávněni výhradně jen zámečníci (výn. min. vn. ve shodě s min. obch. ze dne 23. srpna 1887 č. 11.236, sb. Freye a Mareše č. 1053).

5. Zámečníku přísluší právo obložiti sporáky jím zhotovené bílým, černým nebo mosazným plechem nebo železné sporáky bez rozdílu. Právo zhotovovati a obkládati kachle nebo hlíněné krby bílým nebo mosazným plechem přísluší však tam, kde jest oprávněný klempíř, výhradně jen tomuto. Tento výrok nalezá svého odůvodnění v nařízení § 37 živ. ř. a v povaze dotýčných živností, kterážto povaha činí žádoucím omeziti rozsah oprávnění obou živností v naznačeném směru jen potud, pokud jsou k tomu podmínkou zvláštní poměry místních živností (výn. min. vn. ze dne 10. listopadu 1890 č. 14.660, sb. Freye a Mareše č. 1064).

6. Obch. a živn. komora ve Vídni prohlásila v jednom svém dobrozdání, že se na venkově i menší podnikatelé, zvláště pak někteří živnostníci, jako zámečníci, zabývají výrobou malých strojů a polního nářadí, k nimž objednávají si většinu součástek z větších továren, neboť zhotovení těchto předmětů působilo by jim značné potíže nebo dokonce bylo by nemožno; svůj hlavní výdělek však nalézají takovíto živnostníci ve správkách, což potud pro rolníka jest s výhodou, pokud by tím musil přerušiti často na delší dobu polní práci. Nebyla tudíž také proto, jak vysvítá z výnosu min. obch. č. 32.317 z r. 1890 svědčícího místodržitelství v Brně, pojata výroba hospodářských strojů mezi řemeslné živnosti (obch. a živn. komora ve Vídni, sb. Freye a Mareše č. 1115).

7. Po živnostensku obstarávané správky šicích strojů tvoří řemeslnou živnost, k jejímužto provozování jest potřebí průkazu způsobilosti buď pro živnost mechanickou nebo zámečnickou, zvláště pak pro strojnické zámečnictví nebo strojnictví nebo pro jemné kovářství a jsou tudíž také ti živnostníci, kteří mají zmíněný průkaz způsobilosti ku provozování své živnosti, oprávněni opravovati šicí stroje (výn. min. vn. ze dne 24. září 1889 č. 1214, sb. Freye a Mareše č. 742).

III. Nastoupení a provozování zámečnictví. K nastoupení a samostatnému provozování živnosti zámečnické opravňují vysvědčení celé řady učilišť odborných, mezi nimiž zejména doposud nalézají se tyto ústavy hojně navštěvované: odborná škola v Celovci, v Králové Hradci a v Chomutově, dále mechanicko-technická odborná škola při státní průmyslové škole v Praze (srv. min. nař. ze dne 17. září 1883 č. 150 ř. z.), dále nižší odborná škola pro stavební, umělé a strojní zámečnictví při technologickém

průmyslovém museu vídeňském (srv. min. nař. ze dne 25. dubna 1885 č. 57 ř. z.); odborné školy pro stavební zámečníky a umělé zámečníky při státní průmyslové škole ve Štýrském Hradci a mistrovská škola pro mechanicko-technický průmysl při státní průmyslové škole v Bílsku (srv. min. nař. ze dne 25. března 1891 č. 50 ř. z.); mistrovská škola státní průmyslové školy v X. okresu obce vídeňské, dále mistrovská škola státní průmyslové školy v Liberci, odborná strojnická škola v Přerově a odborná zámečnická škola ve Svrtnikách (srv. nař. min. ze dne 29. května 1893 č. 97 ř. z.); mechanicko-technická škola mistrovská při německé státní průmyslové škole v Plzni, dále mistrovská škola pro mechanicko-technické živnosti při české státní průmyslové škole v Plzni a oddělení pro stavební a umělé zámečnictví při státní průmyslové škole ve Lvově, jakož i odborná a zvláštní škola pro umělecko-průmyslové zpracování kovů při umělecko-průmyslové škole v Praze (vysvědčení z tohoto odborného a zvláštního učiliště pražského oprávňuje však jen pod tou podmínkou k samostatnému provozování živnosti zámečnické, prokáže-li absolvent jeho, že před svým vstoupením do této odborné školy byl zaměstnán alespoň po dvě léta v dotyčné živnosti (srv. min. nař. ze dne 13. září 1997 č. 219 ř. z.); konečně pak zařaděna jest sem i odborná škola pro zpracování dřeva a železa v Mostě nad Murou a mistrovská škola pro mechanicko-technické živnosti při německé státní průmyslové škole v Brně (srv. min. nař. ze dne 26. července 1899 č. 134 ř. z.).

Živnost zastavárenská viz Zastavárny.

Živnost zednická viz Živnosti stavební.

Živnost zlatnická, stříbrnická a klenotnická.

Živnost zlatnická, stříbrnická a klenotnická náleží k řemeslným živnostem. Zlatník, stříbrník a klenotník jsou oprávněni předměty nejrozmanitějšího druhu z drahých kovů a drahokamů zhotovovati a zároveň jimi obchod provozovati. Sem náležejí v první řadě všechny šperky. Více nebo méně sporná jest však otázka, zda tato živnost oprávněna jest zhotovovati předměty, které spadají do oboru jiných živností; tak ku př. vyjádřila se obch. a živn. komora v Linci, že zlatníci, stříbrníci a klenotníci jsou oprávněni zaopatřovati a prodávati skla na oči s brýlemi, obruby skřipců ze zlata nebo stříbra, neboť podle § 37 živn. řádu není omezeno právo při nižádné živnosti v ten způsob, že by živnostník nesměl prodávati zboží vlastní své výroby; nemůže jim býti bráněno obchodovati brýlemi, skřipci se zlatým nebo stříbrným okrajem, i tenkráte, nebyl-li okraj jimi samými zhotoven; naproti tomu není stříbrník nebo klenotník oprávněn zhotovovati nebo prodávati skřipce nebo brýle s niklovým okrajem, poněvadž výroba předmětů z tohoto kovu spadá mimo jejich živnostenské oprávnění (obch. a živn. komora v Linci).

Zlatník a stříbrník jest také oprávněn pozlacovati a postříbřovati kostelní nářadí z mosaze, mědi atd.; jakkoli jinak práce tyto příslušejí toliko pasířům, avšak nepřísluší jim právo předměty ony zhotovovati z mosaze, mědi, pakfonu atd. (obch. a živn. komora v Celovci). Obch. a živn. komora v Liberci prohlásila, že nespatřuje v prodeji hodin se zlatými a stříbrnými cennými pouzdry zlatníky a stříbrníky překročení práva živnostenského, ježto hodiny právě tak jsou výrobky hodináře, jako i zlatníka nebo stříbrníka; v protivném smyslu vyslovily se obch. a živn. komory v Praze a v Brně. Klenotníkům, kteří zhotovují šperky, nemůže býti